

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์
สำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
A Training Curriculum Development of Analytical Thinking Process Instruction
for Pre-service Teacher of Faculty of Education, Rajabhat Rajanagarindra University.

พรทิพย์ อ้นเกษม

การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยบูรพา

ที่ปรึกษาคณะศึกษาศาสตร์ : รองศาสตราจารย์ ดร. วิจิต สุรัตน์เรืองชัย และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทิพย์วิมล วังแก้วหิรัญ

Abstract

This research aimed to develop a training curriculum of analytical thinking process instruction for pre-service teachers of Faculty of Education, Rajabhat Rajanagarindra University. The research subjects, by purposive sampling were 30 pre-service teachers of Faculty of Education, Rajabhat Rajanagarindra University. The research instruments comprised 1) a training curriculum of analytical thinking process instruction for pre-service teachers of Faculty of Education, Rajabhat Rajanagarindra University 2) a test to assess the knowledge of analytical thinking process instruction for pre-service teachers 3) an attitude test towards analytical thinking process instruction 4) a questionnaire to evaluate the skill of analytical thinking process instruction. The statistics used in the research were mean, standard deviation and t-test.

The research findings were :

1) With reference to the training curriculum of analytical thinking process instruction for pre-service teachers of Faculty of Education, Rajabhat Rajanagarindra University, the elements of curriculum consisted of rational, principles, curriculum objectives, structures, training periods, contents, training activities, learning materials, assessment and evaluation, training schedule, and curriculum documents, such as training manuals for instructors, training manual for trainees, and follow up manual for mentors, the evaluation result of curriculum in terms of the appropriateness of curriculum elements showed its quality at a high level.

2) The subjects' understanding of analytical thinking process instruction after training was higher than before training. Differences were statistically significant at 0.5.

3) The subjects' attitude towards analytical thinking process after training was good.

4) The subjects' skill of analytical thinking process after training was very good.

Keywords : A Training curriculum development, learning, analytical thinking process, pre-service teacher

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์ ได้จากการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) หลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์ 2) แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ 3) แบบวัดเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ 4) แบบประเมินทักษะการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัย พบว่า

1. หลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์สำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์ มีองค์ประกอบของหลักสูตร ประกอบด้วย ความเป็นมา หลักการ จุดมุ่งหมาย ของหลักสูตร โครงสร้าง เวลาการอบรม เนื้อหาสาระ กิจกรรมการฝึกอบรม สื่อการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผล ตารางการฝึกอบรม และเอกสารประกอบหลักสูตร ได้แก่ คู่มือการดำเนินการฝึกอบรมสำหรับวิทยากร คู่มือการฝึกอบรมสำหรับผู้เข้ารับการฝึกอบรม และคู่มือติดตามผลการใช้หลักสูตรสำหรับครูที่เลี้ยง และผลการประเมินคุณภาพหลักสูตร โดยการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบของหลักสูตรจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก
2. กลุ่มทดลองมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์หลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. กลุ่มทดลองมีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์หลังการฝึกอบรม
4. กลุ่มทดลองมีทักษะการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์หลังการฝึกอบรมอยู่ในระดับดีมาก

คำสำคัญ : การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม การจัดการเรียนรู้ กระบวนการคิดวิเคราะห์ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในทศวรรษนี้ ความเปลี่ยนแปลงที่รุนแรงและรวดเร็วได้สร้างภาวะวิกฤต ทั้งที่เป็นวิกฤตโลก วิกฤตประเทศ และวิกฤตของสังคมไทย ซึ่งก้าวเข้าสู่สังคมเทคโนโลยีและสารสนเทศ สังคมคนชรา ที่มีคุณภาพชีวิตต่ำ คนวัยทำงานมีน้อยลง หนุ่มสาวต้องทำงานหนักเพื่ออยู่รอด เด็กและเยาวชนขาดต้นทุนชีวิต และสภาพดินฟ้าอากาศฤดูกาลที่มนุษย์ต้องเผชิญในทุกภาคของประเทศไทย ได้บ่งบอกความแปรปรวน ส่งสัญญาณว่าธรรมชาติได้เริ่มลงโทษ เป็นผลกระทบที่คนไทยได้ทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมายาวนาน ด้วยความเปลี่ยนแปลงที่แปรปรวนดังกล่าว คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนไทยที่เกิดขึ้นจากการศึกษาหรือกระบวนการเรียนรู้ จึงต้องเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เพื่อพัฒนามนุษย์ให้ก้าวพ้นจากกับดักของอำนาจนิยม วัตถุนิยม และบริโภคนิยม ดังนั้น การศึกษาจำเป็นต้องเริ่มจากฐานคิด 4 ประการ คือ 1) ฐานคิดทางปรัชญาและจิตวิทยาพัฒนาการ เพื่อวางจุดมุ่งหมายและเส้นทางของการพัฒนาชีวิตให้สอดคล้องกับทุกช่วงวัย ต่อเนื่องและเสริมคุณค่าทีละคน 2) ฐานคิดทางสังคม ครอบครัวยุคใหม่ วิถีวัฒนธรรม และวิถีคุณธรรม เพื่อการอยู่ร่วม

กันอย่างสันติ เอื้ออาทรกันเพื่อปลูกฝัง ความรับผิดชอบ จิตสำนึกใหม่ และการทำประโยชน์แก่ส่วนร่วม 3) ฐานคิดทางสิ่งแวดล้อมที่จะต้องอนุรักษ์ พัฒนา ทั้งที่เป็นสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติเพื่อมนุษย์ในชุมชน และสิ่งแวดล้อมทางเทคโนโลยี ซึ่งนับวันจะมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิต 4) ฐานคิดทางปัญญา ซึ่งเป็นสาระการเรียนรู้ กระบวนการพัฒนา การฝึกกระบวนการคิด และความสามารถที่เหมาะสมที่การจัดการศึกษาต้องปรับวิธีการใหม่ให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลง ฐานคิดทั้ง 4 ประการได้เป็นแนวทางในการพัฒนาการศึกษาที่มุ่งสร้างสังคมเศรษฐกิจ ฐานความรู้ สังคมอุดมปัญญา สังคมคุณธรรม สังคมประชาธิปไตย และสังคมสันติอยู่เย็นเป็นสุข ดังนั้นในการพัฒนาผู้เรียนนั้น ครูควรจะต้องสอน 3 อย่างคือ 1) สอนวิธีเรียน ถ้าผู้เรียนรู้จักวิธีเรียนก็จะเรียนอย่างมีความสุข 2) สอนวิธีคิด การคิดเป็นทักษะชีวิตที่สำคัญ ความคิดเป็นตัวกำหนดการกระทำ คนคิดดีจะทำดี คนคิดเลวนั้นจะทำดียอมมีน้อยมาก 3) สอนวิธีการแก้ปัญหา การแก้ปัญหาเป็นทักษะชีวิตที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง ผู้เรียนจำเป็นต้องรู้จักแก้ปัญหา หาสาเหตุของปัญหา

แก้ปัญหาหรือลดปัญหาให้ได้ (สำนักธรรมศาสตร์และการเมือง ราชบัณฑิตยสถาน, 2554, หน้า 1-3)

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู ของคณะครุศาสตร์ เป็นกิจกรรมที่เป็นหัวใจสำคัญของการผลิตครู ในช่วงที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู นักศึกษาจะมีโอกาสนำความรู้ความเข้าใจในวิชาชีพรู และวิชาเฉพาะที่ศึกษาในมหาวิทยาลัย ไปปฏิบัติการสอนในชั้นเรียน นอกจากนี้ยังได้เรียนรู้เกี่ยวกับระบบการบริหารงานการศึกษาในโรงเรียนและได้ทำงานร่วมกับบุคคลอื่น กิจกรรมเหล่านี้ช่วยให้นักศึกษาได้พัฒนาตนเองให้มีทักษะในวิชาชีพ จนสามารถปฏิบัติหน้าที่ครูได้อย่างมั่นใจ และมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพรู และมีแนวโน้มจะเป็นครูที่ดีในอนาคต (คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์, 2554 หน้า 1)

จากความสำคัญของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู สำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ซึ่งเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรในการพัฒนานักศึกษาในการนำความรู้ความเข้าใจในวิชาชีพรู และวิชาเฉพาะไปใช้ในการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ซึ่งเป็นสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักสูตรแกนกลาง พุทธศักราช 2551 และได้มีการกำหนดสมรรถนะในการพัฒนาผู้เรียนที่สำคัญไว้ประการหนึ่ง คือ ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิด อย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 6) แต่ผลการประเมินตามมาตรฐานการศึกษาชาติโดยสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา รอบที่ 2 ซึ่งเป็นมาตรฐานด้านผู้เรียนเกี่ยวกับความสามารถในการคิด พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ยังมีทักษะด้านการคิดในระดับไม่น่าพอใจ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552, หน้า 3-4) และจากรายงานความก้าวหน้าการจัดการเรียนรู้อะดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี 2551-2552 สรุปได้ว่า ด้านคุณภาพผู้เรียน ควรเร่งกำหนดแผนพัฒนายุทธศาสตร์ระยะสั้นและระยะยาวในการแก้ปัญหาการคิดวิเคราะห์ที่คิดสังเคราะห์ของผู้เรียนที่เหมาะสมแต่ละช่วงชั้นถัดไป และด้านสมรรถภาพทางสมองของผู้เรียน ควรเน้นการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถคิดวิเคราะห์ได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552, หน้า 80-108) ดังนั้น นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูในสถานศึกษา จึงจำเป็นต้องมีทักษะในการจัดการเรียนรู้อื่นๆเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อันจะส่งผลให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น เพื่อนำไปสู่การดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมที่มีความเปลี่ยนแปลงที่รุนแรงและรวดเร็วได้อย่างมีความสุข

จากการศึกษาความเป็นมาและความสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ ซึ่งเป็นประเด็นหนึ่งที่กำหนดไว้ในนโยบายการจัดการศึกษา ซึ่งทุกภาคส่วนจำเป็นต้องนำไปปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจำเป็นต้องกำหนดไว้ในหลักสูตรของสถานศึกษา ซึ่งครูมีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถด้านการ คิดวิเคราะห์ ดังนั้น คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ในฐานะที่เป็นสถาบันฝ่ายผลิตครู จึงต้องพัฒนานักศึกษาครูให้มีความรู้ความสามารถและทักษะในการจัดการเรียนรู้อื่นๆเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ด้วย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้อื่นๆที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนานักศึกษาคณะครุศาสตร์ ให้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้อื่นๆที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ในสถานศึกษาได้อย่าง มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้อื่นๆที่เน้นการคิดวิเคราะห์สำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
2. เพื่อเปรียบเทียบความรู้ด้านการจัดการเรียนรู้อื่นๆที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ก่อนและหลังการฝึกอบรม
3. เพื่อศึกษาเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้อื่นๆที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
4. เพื่อศึกษาทักษะการจัดการเรียนรู้อื่นๆที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ระหว่างฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู

สมมติฐานของการวิจัย

ความรู้ด้านการจัดการเรียนรู้อื่นๆที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ หลังฝึกอบรม สูงกว่าก่อนการอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

สามารถนำหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ ที่พัฒนาขึ้นไปใช้ในการฝึกอบรมให้กับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในอนาคตได้

ขอบเขตของการวิจัย

1. พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ โดยทำการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมกับนักศึกษาชั้นปีที่ 5 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 และติดตามผลการใช้หลักสูตรระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา

2. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่

2.1 ประชากร ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 5 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 202 คน ประกอบด้วย สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย สังคมศึกษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ทั่วไป และภาษาจีน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษา ชั้นปีที่ 5 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 30 คน ประกอบด้วย สาขาวิชา ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย สังคมศึกษา คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ทั่วไป โดยใช้การเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3. ตัวแปรที่ใช้ศึกษา ได้แก่

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การฝึกอบรมโดยใช้หลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์สำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

3.2.1 ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์

3.2.2 เจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์

3.2.3 ทักษะการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์

4. ระยะเวลา

4.1 ระยะเวลาในการทดลองใช้หลักสูตร จำนวน 50 ชั่วโมง

4.2 ระยะเวลาในการติดตามผลการใช้หลักสูตรระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา เป็นเวลา 4 เดือน ตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน ถึง 30 กันยายน 2556

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนา (Research and Development) เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 วางแผนเพื่อพัฒนาหลักสูตร

1. ศึกษาเอกสารแนวคิดการพัฒนาหลักสูตร โดยการวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Analysis) ที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของทาบ (Taba, 1962) และรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของเจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539)

2. ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษา ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ โดยทำการสำรวจความคิดเห็นของครูที่เลี้ยง

3. ศึกษาความรู้พื้นฐานด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ โดยทำการสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษาที่จะออกฝึก ประสบการณ์วิชาชีพครู ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556

4. ศึกษาแนวคิดของนักวิชาการในการพัฒนาหลักสูตร โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

ระยะที่ 2 สร้างหลักสูตรฝึกอบรม

1. การจัดทำร่างหลักสูตร และร่างเอกสารประกอบหลักสูตร

2. การตรวจสอบคุณภาพร่างเอกสารหลักสูตร และร่างเอกสารประกอบหลักสูตร

2.1 ตรวจสอบคุณภาพโครงสร้างหลักสูตร และโครงสร้างเอกสารประกอบหลักสูตรด้วยการประเมินความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรม และโครงสร้างเอกสารประกอบหลักสูตรฝึกอบรมที่สร้างขึ้น จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน

2.2 ตรวจสอบคุณภาพของโครงสร้างหลักสูตรและโครงสร้างเอกสารประกอบการฝึกอบรมที่สร้างขึ้น ด้วยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มอาจารย์คณะครุศาสตร์ กลุ่มนักศึกษา และกลุ่มครูที่เลี้ยง

3. การสร้างเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 แบบทดสอบความรู้ เป็นแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์

3.2 แบบวัดเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์

3.3 แบบประเมินทักษะการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์สำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

ระยะที่ 3 นำหลักสูตรไปใช้

ระยะนี้เป็นการนำหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์ ที่สร้างเสร็จแล้วไปใช้กับนักศึกษาในกลุ่มทดลอง และดำเนินการทดลองในระหว่างวันที่ 29 เมษายน - 5 พฤษภาคม 2556 เป็นเวลา 50 ชั่วโมง

ระยะที่ 4 ติดตามผลการใช้หลักสูตร

ระยะนี้เป็นติดตามผลการใช้หลักสูตรไป โดยการติดตามผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์ ระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 เป็นเวลา 4 เดือน (1 มิถุนายน - 30 กันยายน 2556)

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์ ซึ่งมีองค์ประกอบของหลักสูตร ประกอบไปด้วย ความเป็นมา หลักการ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร ระยะเวลาของหลักสูตร เนื้อหาสาระของหลักสูตร กิจกรรมการฝึกอบรม สื่อการเรียนรู้ ประกอบการฝึกอบรม การวัดผลและการประเมินผล ตารางการฝึกอบรม และเอกสารประกอบหลักสูตร ได้แก่ คู่มือการฝึกอบรม สำหรับวิทยากร คู่มือการฝึกอบรมสำหรับผู้เข้ารับการอบรม และคู่มือการติดตามผลการใช้หลักสูตรสำหรับครูพี่เลี้ยง ผลการประเมินคุณภาพหลักสูตร โดยการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบของหลักสูตร จากผู้เชี่ยวชาญ พบว่า หลักสูตรมีคุณภาพในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.13 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ .42

2. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์ ก่อน และ

หลังการฝึกอบรม โดยการทดสอบค่าที (t-test) โดยภาพรวม พบว่า กลุ่มทดลองมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์หลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ โดยมีคะแนนก่อนการฝึกอบรมค่าเฉลี่ยเท่ากับ 15.73 และมีคะแนนหลังการฝึกอบรม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 39.60

3. เจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์ โดยภาพรวม พบว่า กลุ่มทดลองมีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์หลังการฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .60

4. ทักษะการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์ โดยภาพรวม พบว่า กลุ่มทดลองมีทักษะการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์หลังการฝึกอบรม ในระดับดีมาก มีคะแนนเฉลี่ยรวม เท่ากับ 55 จากคะแนนเต็ม 64 คะแนน

อภิปรายผล

1. ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์ พบว่า มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้วิจัยมีขั้นตอนดำเนินการพัฒนาหลักสูตรอย่างเป็นระบบ ซึ่งประกอบไปด้วยขั้นตอน 10 ขั้นตอน คือ การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การคัดเลือกและจัดรวบรวมเนื้อหาสาระ การคัดเลือกและจัดรวบรวมประสบการณ์การเรียนรู้ กำหนดวิธีการวัดและประเมินผล การจัดทำเอกสารหลักสูตร การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร การทดลองใช้หลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินผลหลักสูตร ซึ่งมีความสอดคล้องกับขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งมีขั้นตอนที่สอดคล้องกับของ ใจทิพย์ เข็รรัตนพงษ์ (2539) ได้แก่ การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน การกำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตร การกำหนดเนื้อหา การกำหนดกิจกรรม การกำหนดคาบเวลาเรียน การกำหนดเกณฑ์การวัดผลประเมินผล การจัดทำเอกสารหลักสูตร การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร และการทดลองใช้หลักสูตร และยังสอดคล้องกับ Tabá (1962) ได้แก่ วิเคราะห์ความต้องการจำเป็น กำหนดจุดมุ่งหมาย การคัดเลือกเนื้อหาสาระ การจัดรวบรวมเนื้อหาสาระ การคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ การจัดรวบรวมประสบการณ์การเรียนรู้ และกำหนดวิธี

วัดและประเมินผล และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของชัยวัฒน์ วารี (2553) ซึ่งได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการใช้ ภาษา สำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา โดยมีขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรตามทฤษฎีของ Taba (1962)

2. กลุ่มทดลองมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์หลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการพัฒนาหลักสูตรมีขั้นตอนในการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยนำข้อมูลจากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานมาใช้ในการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และมีการคัดเลือกและจัดรวบรวมเนื้อหาสาระที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และมีการจัดเนื้อหาสาระตามโครงสร้างของหลักสูตร ซึ่งครอบคลุมในด้านความรู้ โดยมีเนื้อหาที่เหมาะสมกับความรู้เดิมของผู้เข้ารับการอบรม และมีการจัดลำดับขั้นของเนื้อหาอย่างต่อเนื่อง เหมาะสมกับเวลาในการฝึกอบรม และการจัดกิจกรรมในการฝึกอบรมมีความเหมาะสม และมีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ฝึกปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) ที่ได้เสนอไว้ว่า การกำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตรรายวิชา ควรศึกษาจากสภาพปัญหา และความต้องการของท้องถิ่นและผู้เรียน และนำจุดประสงค์ที่กำหนดไว้มาวิเคราะห์ แล้วกำหนดเนื้อหาสาระของรายวิชาอย่างกว้างๆ ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์รายวิชาดังกล่าว และครอบคลุมส่วนที่เป็นทั้งความรู้และทักษะด้วยซึ่งในส่วนนี้สามารถปรับเปลี่ยนเนื้อหาให้เหมาะสมกับวัยและพื้นฐานความรู้เดิมของผู้เรียน มีความต่อเนื่องกับรายวิชาในขั้นต้น และรายวิชาต่างๆ ในกลุ่มเดียวกันมีความถูกจ้องกันสมัย น่าสนใจ และเหมาะสมกับคาบเวลา คือไม่มากหรือน้อยจนเกินไปจนกระทั่งไม่สามารถสอนได้ครบหรือสอนได้ตามที่ระบุไว้ ด้วยเหตุผลนี้ทำให้จัดเนื้อหาสาระของหลักสูตรได้อย่างเหมาะสม จึงส่งผลให้นักศึกษาที่เข้ารับการอบรมมีความรู้หลังการอบรมสูงกว่าก่อนอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมใจ กงเติม (2553) ที่ทำการศึกษาและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับครูผู้สอนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีผลการทดลองใช้หลักสูตรพบว่า ครูผู้สอนมีความรู้ ความเข้าใจในการสอนคิดวิเคราะห์หลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังมี ความสอดคล้องกับปณิฎฐา ศรเดช (2553, บทคัดย่อ) ซึ่งได้พัฒนาหลักสูตร ฝึกทักษะการคิดทางคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนระดับ ประถมศึกษาและประเมินผลการใช้หลักสูตรการฝึกทักษะการ

คิดทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการคิดทางคณิตศาสตร์ของกลุ่มทดลองหลังใช้ สูงกว่า ก่อนใช้หลักสูตรการฝึกทักษะการคิดทางคณิตศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. กลุ่มทดลองมีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นมีการกำหนดจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนด้านเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ และมีกำหนดเนื้อหาสาระในหน่วยที่ 1 มีรายละเอียดของเนื้อหาเกี่ยวกับความสำคัญของการคิดวิเคราะห์ ประโยชน์ของการคิดวิเคราะห์ เนื้อหาในหน่วยที่ 3 มีรายละเอียดเนื้อหาสาระเกี่ยวกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่เน้นสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐานการเรียนรู้ เพื่อพัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์ เนื้อหาในหน่วยที่ 4 มีรายละเอียดเนื้อหาเกี่ยวกับการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์ สื่อการเรียนรู้ที่พัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์ การวัดและประเมินผลผู้เรียนด้านความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และในหน่วยที่ 5 มีการฝึกปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ ซึ่งเนื้อหาดังกล่าวข้าง เป็นมุ่งเน้นการปลูกฝังจิตสำนึก สร้างความรู้สึก และตระหนักถึงความสำคัญในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ และประกอบกับการจัดกิจกรรมกิจกรรมในหลักสูตรฝึกอบรมมีกิจกรรมที่หลากหลาย จึงส่งผลให้ผู้เข้ารับการอบรม มีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ และทำให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้สึกในเชิงบวกซึ่งเป็นไปตามระดับพฤติกรรมด้านจิตพิสัย (Level of Affective domain) ได้แก่ การรับหรือการใส่ใจ (Receiving or Attending) การตอบสนอง (Responding) การสร้างคุณค่า (Valuing) การจัดระบบคุณค่า (Organization) และการสร้าง ลักษณะนิสัย (Characterization by a value complex) (Hopkins and Antes, 1990 , p. 495) และสอดคล้องกับแนวคิดของ Lionberger (1960) ที่กล่าวว่าเจตคติมีขั้นตอน ที่จะเกิดการยอมรับ 4 ระดับ ได้แก่ ขั้นรับทราบ (Awareness) ขั้นเกิดความสนใจ (Interes) ขั้นทดลองปฏิบัติ (Action) และขั้นยอมรับ (Adoption) ทั้งนี้เนื่องมาจากการฝึกอบรมมีบรรยากาศที่ผู้เข้ารับการอบรมมีส่วนร่วมในการฝึกอบรม เรียนรู้ และฝึกปฏิบัติจนสามารถจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ได้ จึงส่งผลให้เกิดเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเดวิส (Davis, 1977, p. 26) ที่เสนอไว้ว่า การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ มีบรรยากาศที่เป็นกันเองมีการปรึกษาหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้สึกซึ่งกันและกันมีการ

แนะนำให้คำชี้แนะ จะช่วยสร้างเจตคติที่ดีต่อสิ่งที่เรียนรู้ ซึ่งกิจกรรมที่หลากหลาย ในแต่ละหน่วยของหลักสูตรได้เน้นความสำคัญของการฝึกปฏิบัติ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และให้คำแนะนำในเชิงบวก และปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ มีการจัดกิจกรรมให้ผู้เข้ารับการอบรมปฏิบัติกิจกรรมทั้งงานเดี่ยว งานกลุ่ม และมีการแบ่งกลุ่มย่อยตามสาขาวิชาของผู้เข้ารับการอบรมให้มีการฝึกปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์โดยมีวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญประจำกลุ่มให้ความรู้ คำแนะนำ และให้คำปรึกษา และมีการจัดการแข่งขันกันเป็นกลุ่ม และมอบรางวัลให้แก่กลุ่มที่มีคะแนนการประเมินสูงที่สุด ทำให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความกระตือรือร้น มีความสนใจ ตั้งใจ และมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติกรรม สอดคล้องกับสุรสารค์ ไคว้ตระกูล (2553, หน้า 163-167) ที่ได้เสนอไว้ว่า นักจิตวิทยาที่ยึดถือทฤษฎีพุทธิปัญญานิยมเกี่ยวกับแรงจูงใจ เชื่อว่า กระบวนการรู้คิด มีส่วนทำให้พฤติกรรมที่มีเป้าหมาย เน้นความสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมและความรู้ความเข้าใจ ซึ่งอธิบาย โดยรูปแบบต่อไปนี้ สิ่งเร้าความรู้สึกรู้สึก พฤติกรรม ซึ่งในกิจกรรม การฝึกอบรมได้มีการเสริมแรงจูงใจ ทั้ง 2 ประเภท ได้แก่ แรงจูงใจภายใน และแรงจูงใจภายนอก (สุรสารค์ ไคว้ตระกูล, 2553, หน้า 169-171) จึงทำให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์

4. กลุ่มทดลองมีทักษะการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์หลังการฝึกอบรมในระดับดีมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหลักสูตรฝึกอบรมได้จัดโครงสร้างของหลักสูตร โดยแบ่งเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การฝึกอบรม และระยะที่ 2 การติดตามผลการใช้หลักสูตร ซึ่งการฝึกอบรมในระยะที่ 1 มีการกำหนดเนื้อหาของหลักสูตรไว้ จำนวน 5 หน่วย มีระยะเวลาการฝึกอบรม จำนวน 50 ชั่วโมง จึงส่งผลให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ รวมทั้งมีรายละเอียดของเนื้อหาในหน่วยที่ 4 การออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ และหน่วยที่ 5 ฝึกปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ ซึ่งจัดกิจกรรมให้นักศึกษาแบ่งกลุ่มแยกตามสาขาวิชา และให้นักศึกษามีการฝึกปฏิบัติการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ โดยมีวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญในแต่ละสาขาวิชาให้ความรู้ ให้คำแนะนำ และเป็นพี่ปรึกษา และให้นักศึกษาทดลองจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์หน้าชั้นเรียนทั้งรายบุคคล และแข่งขันกันเป็นกลุ่ม จึงส่งผลให้นักศึกษามีประสบการณ์และทักษะในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ ซึ่งมีความสอดคล้องกับ การกำหนดกิจกรรมของ Ben M. Harris (1985, อ้างใน จิราภรณ์ วัชรปรการ,

2550, หน้า 28) ที่กล่าวไว้ว่า กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมฝึกปฏิบัติโดยการแนะนำ (Guided Practice) เป็นกิจกรรมที่ปฏิบัติทั้งเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม เป็นการปฏิบัติมากกว่าการพูด มีการแนะนำให้ฝึกปฏิบัติกิจกรรม อาจเชื่อมโยงโดยการสังเกต การสัมภาษณ์ การใช้สื่อ และเทคนิคต่างๆ หลังจากนั้นนักศึกษากลุ่มทดลองผ่านการฝึกอบรมแล้ว จะต้องได้รับการติดตามผลการใช้หลักสูตรในระยะที่ 2 ระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เป็นเวลา 4 เดือน ตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน - 30 กันยายน พ.ศ. 2556 และกำหนดให้มีการประเมินทักษะการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ จำนวน 5 ครั้ง โดยใช้แบบประเมินทักษะการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ ซึ่งประเมินโดยครูพี่เลี้ยง กิจกรรมในระยะนี้ถือเป็นกิจกรรมที่ทำให้นักศึกษาเกิดทักษะการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์เพิ่มมากยิ่งขึ้นจากการเข้ารับการฝึกอบรม ประกอบกับมีการกำหนดเกณฑ์การประเมินทักษะการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ จึงทำให้นักศึกษาได้รับการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์เป็นไปตาม ระดับขั้น 5 ขั้น ได้แก่ 1) การรับรู้ จากความรู้ในหลักสูตร 2) การปฏิบัติตามคำแนะนำแนะ 3) การปฏิบัติด้วยตนเอง 4) การปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง และการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมชาติ สอดคล้องกับระดับขั้นของพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยของ เบนจามิน บลูม (Bloom, 1956) กล่าวไว้ว่า ระดับของพฤติกรรมด้านทักษะพิสัย ประกอบด้วย พฤติกรรมย่อยๆ 5 ขั้น ได้แก่ 1) การรับรู้ 2) กระทำตามแบบหรือเครื่องชี้แนะ 3) การหาความถูกต้อง 4) การกระทำอย่างต่อเนื่อง 5) การกระทำได้อย่างเป็นธรรมชาติ ซึ่งจากการประเมินผลด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ ในระยะที่ 2 พบว่านักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ มีทักษะการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์อยู่ในระดับดีมาก เป็นไปตามเกณฑ์ที่หลักสูตรกำหนด และบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร สอดคล้องกับเคริกแพทริก (Kirkparick, 1987 อ้างใน ชูชัย สมितिไกร, 2540, หน้า 207-221) ที่ได้กล่าวว่า การประเมินผลการฝึกอบรมแบ่งเป็น 4 ประเภท คือ 1) การประเมินผลการฝึกอบรมมีจุดประสงค์เพื่อตรวจสอบว่าการฝึกอบรมนั้นบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ค้นหา จุดดี หรือจุดบกพร่อง ตรวจสอบความคุ้มค่าของโครงการฝึกอบรม 2) วินิจฉัยว่าผู้รับการอบรมได้รับประโยชน์มากสูงสุดหรือน้อยสุด และเป็นการรวบรวมข้อมูลซึ่งจะช่วยให้ในการติดตามการฝึกอบรมในอนาคต 3) ในการประเมินผลโครงการฝึกอบรมนั้น และเป็นไปตามเกณฑ์การประเมิน ได้แก่ เกณฑ์การประเมินการเรียนรู้ เป็นเกณฑ์ที่บ่งชี้ว่าผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ ซึ่งเป็นการวัดความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริง หลักการ วิธีการและ

กระบวนการทำงาน มีทักษะซึ่งเป็นการตรวจสอบว่าผู้เรียนมีการพัฒนาทักษะเพิ่มขึ้นหรือไม่ โดยการให้ผู้เรียนได้แสดงหรือกระทำทักษะนั้นออกมาโดยผู้ฝึกอบรมจะคอยสังเกตและให้คะแนน หรือประเมินทัศนคติเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นกว่าเดิมหรือไม่ และ 4) เกณฑ์การประเมินพฤติกรรม เป็นการประเมินว่าพฤติกรรมการทำงานของผู้เข้ารับการอบรมมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นหรือไม่ ภายหลังจากการฝึกอบรม ซึ่งสามารถทำการประเมินอย่างเป็นระบบทั้งก่อนและหลังฝึกอบรม ควรเก็บข้อมูลจากกลุ่มต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง มีการวิเคราะห์ทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาระบบการคิดที่หลากหลาย เช่น การคิดสังเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การคิดแก้ปัญหา การคิดมีวิจารณญาณ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำความรู้ไปพัฒนาผู้เรียนให้เกิดกระบวนการคิดที่หลากหลายต่อไป เนื่องจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กำหนดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนในด้านการคิดไว้หลายด้าน เช่น คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ และคิดเป็นระบบ หากมีการพัฒนาหลักสูตรในการคิดที่หลากหลาย หรือมีการบูรณาการด้านการคิดหลายๆ ด้าน จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนานักศึกษาและพัฒนาผู้เรียนในอนาคตต่อไป

2. ในการวิจัยครั้งนี้พบข้อจำกัดในเรื่องการศึกษาเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ ก่อนและหลังการฝึกอบรม ดังนั้น ควรศึกษาเจตคติหลังจากการติดตามผลการใช้หลักสูตรอีกครั้ง เพื่อนำไปเปรียบเทียบกับ เจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ หลังการฝึกอบรม

3. ควรศึกษาวิจัยการติดตามผลการใช้หลักสูตรในระยะยาว เพื่อศึกษากระบวนการคิดวิเคราะห์ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน หลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมการเกษตรแห่งประเทศไทย.
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์. (2554). **คู่มือฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ชั้นรายวิชาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 1-2**. คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์.

จิราภรณ์ วัชรปรการ. (2550). **การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่องการประเมินผลตามสภาพจริง สำหรับวิทยากรอาชีพ ระยะสั้น อำเภอบ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาหลักสูตรและการนิเทศ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. (2539). **การพัฒนาหลักสูตร : หลักการและแนวปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ : อลินเพรส.

ชัยวัฒน์ วารี. (2553). **การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อสร้างเสริมความสามารถในการใช้ภาษาไทย สำหรับนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุสิตบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.**

ปณัฏฐา ศรีเดช. (2553). **การพัฒนาหลักสูตรการฝึกทักษะการคิดทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา. ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุสิตบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.**

สมใจ กงเดิม. (2553). **การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการสอนคิด วิเคราะห์ สำหรับผู้สอนสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุสิตบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยนเรศวร**

สำนักธรรมศาสตร์และการเมือง ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). **ทิศทางที่ท้าทายการจัดการครุศึกษา**. ในเอกสารประกอบโครงการ ปาฐกถาราชบัณฑิตสังฤจ,

สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). **รายงานความก้าวหน้าการจัดการเรียนรู้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี 2551-2552**. กรุงเทพฯ : เพลินสตูดิโอ.

สุรางค์ ไคว้ตระกูล. (2553). **จิตวิทยาการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Bloom, B.S. (1956). **Taxonomy of educational objectives : The classification of educational goals**. Retrieved January, 16, 2014, from <http://www.gotoknow.org/posts/391886>

Davis, L.E. (1977). **Enhancing quality of working life**. New York : Mc Graw Hill.

Hopkins, D. & Antes, C. (1990). **Classroom measurement and evaluation**. Illinois : Publishers, Inc

Taba, H. (1962). **Curriculum development theory and practice**. New York : Harcourt, Brace and World Inc.